

Olimpizam u Hrvatskoj

RASPADOM JUGOSLAVIJE I UTEMELJENJEM REPUBLIKE HRVATSKE 1991. GODINE, HRVATSKI SU ŠPORTAŠI, NAKON GOTOVO STOLJETNOGA NASTOJANJA, DOBILI PRILIKU DA OBNOVE RAD HRVATSKOGA ŠPORTSKOGA SAVEZA, ŠTO JE I UČINJENO 28. PROSINCA 1990. KADA SU OBAVLJENE SVE PRIPREME, 10. RUJNA 1991. ODRŽANA JE OSNIVAČKA SJEDNICA HOO-A U SMARAGDNOJ DVORANI HOTELA ESPLANADE. ZA PRVOGA PREDSEDNIKA IZABRAN JE ANTUN VRDOLJAK. HRVATSKI SU ŠPORTAŠI PRVI PUT NASTUPILI POD SVOJOM NACIONALNOM ZASTAVOM NA XVI. ZIMSKIM OLIMPIJSKIM IGRAMA U ALBERTVILLEU 1992. NEKOLIKO MJESECI KASNIJE, NA XXV. OLIMPIJSKIM IGRAMA U BARCELONI, HRVATSKA KOŠARKAŠKA REPREZENTACIJA OSVOJILA JE SREBRNU MEDALJU, A GORAN IVANIŠEVIĆ JE POJEDINAČNO I U PARU S GORANOM PRPIĆEM OSVOJIO DVIJE BRONČANE MEDALJE U TENISU

Piše **Zdenko Jajčević**

U kolovozu 1894., dva mjeseca nakon osnivanja Međunarodnog olimpijskog odbora (MOO-a), Franjo Bučar je u časopisu *Gimnastika* objavio vijest o velikom međunarodnom sastanku u svrhu uspostavljanja olimpijskih igara. Za studiranja na Centralnom gimnastičkom zavodu u Stockholmu (1892. - 1894.) i prilikom brojnih putovanja Europom, Bučar je upoznao članove MOO-a, švedskoga člana Victora Balcka, Čeha Jiri-Gutha Jarkovskoga i ruskoga generala Alekseja Butowskoga. Uz njihovu pomoć Bučar je nastojao povezati Hrvatsku i MOO. Mjesec dana nakon održavanja I. modernih olimpijskih igara Franjo Bučar je u časopisu *Sport* počeo objavljivati feljton u nastavcima pod

nazivom *Olimpijske igre u Ateni*. Prvi hrvatski športaš koji je nastupio na olimpijskim igrama bio je Milan Neralić. Nastupajući za Austriju na II. olimpijskim igrama 1900. osvojio je brončanu medalju u konkurenciji profesionalnih učitelja mačevanja.

Hrvata nema na Međuigramama u Ateni 1906.

Prigodom desete obljetnice održavanja prvih modernih olimpijskih igara u Ateni, Grčki olimpijski odbor je 1906. organizirao tzv. Međuigre ili Jubilarne olimpijske igre. U želji da na tim igrama sudjeluju i hrvatski športaši, Bučar je

Biciklistička reprezentacija Jugoslavije na Ol 1924. godine. S lijeva: Koloman Sović, Josip Kosmatin, Aladar Weillervoda ekipe, Milan Truban i Đuro Dukanović

organizacijskom odboru poslao preliminarnu prijavu. Grci su prvi put pozitivno odgovorili, a zatim su, na intervenciju Mađara, uputili Bučara na Mađarski olimpijski odbor. Kada je to učinio, Mađari su zahtijevali da se Hrvati priključe njihovu olimpijskom odboru, u koji su mogli delegirati jednoga dopredsjednika, a hrvatski športaši, žele li nastupiti na Međugrama, morali bi zajedno s mađarskima pristupiti izlučnim natjecanjima. Hrvati nisu pristali na takve uvjete, pa nisu ni nastupili u Ateni.

Nakon Međugara u Ateni 1906., olimpiizam u Hrvatskoj se i dalje širi. Izvjesni doprinos razvoju olimpiizma u nas dali su i učitelji tjelovježbe, Ivan Trstenjak i Josip Prikril. Prvu športsku organizaciju u Hrvatskoj s olimpijskim nazivom, Športski klub *Olimpija* osnovali su karlovački srednjoškolci

1908. godine. Prigodom posjeta Parizu 1908., Bučar je razgovarao s Pierreom de Coubertinom o mogućem prijemu Hrvatske u MOO. De Coubertin je predložio da tada najorganiziranija hrvatska tjelovježbena organizacija uputi molbu za prijam u MOO. Molba Hrvatskoga sokolskoga saveza poslana je iste godine, ali nikada nije stavljena na dnevni red sjednice MOO-a, jer je Coubertin bio svjestan da bi hrvatska molba izazvala žestoki otpor članova MOO-a iz Austrije i Mađarske. Tako hrvatski športaši nisu mogli pod svojom zastavom nastupiti ni na V. olimpijskim igrama u Stockholmu 1912. godine.

Osnivanje Jugoslavenskog olimpijskog odbora

Nakon stvaranja Kraljevine SHS 1918. godine, Hrvatski športski savez (osnovan 5. listopada 1909.), uz organizacijske i kadrovske promjene, prenio je 14. prosinca 1919. svoje djelovanje na Jugoslavenski olimpijski odbor. Za prvoga predsjednika izabran je Franjo Bučar. Sljedeće, 1920. godine Bučar je primljen u članstvo MOO-a, a hrvatski su športaši, pod jugoslavenskom zastavom, prvi put nastupili na VII. OI u Antwerpenu 1920. godine. Međunarodno priznanje JOO-a prošlo je bez ikakvih teškoća. MOO je JOO tretirao kao nasljednika Srpskog olimpijskog kluba, osnovanog 1910. godine. Osnivanje i kasnije djelovanje JOO-a bilo je dočekano i praćeno pasivnošću i otporima jedne nehomogene i neorganizirane društvene sredine, neprirодно ujedinjene zajednice naroda. U osnovi dobri zaključci sjednica upravnog odbora JOO-a, koji su se donosili zaslugom hrvatskih delegata, mahom se nisu realizirali jer je financiranje JOO-a ovisilo o kronično mu nenaklonjenim beogradskim ministar-

Franjo Bučar,
snimljen 1898.

stvima. U većim gradovima, Splitu i Osijeku osnovani su Mjesni olimpijski odbori koji su također propagirali olimpiizam. Jednom godišnje organizirani je Olimpijski dan na kojem su priredene svečane povorke športaša, izložbe, predavanja, akademije i zabave. Hrvatski skijaši, Dušan Zinjaja i Mirko Pandaković, nastupili su na prvom Zimskim olimpijskim igrama u Chamonixu 1924. godine.

Osnivanje Medusaveznog odbora

Nezadovoljni radom Jugoslavenskoga olimpijskoga odbora grupa športskih djelatnika osnovala je 1926. godine, Medusavezni odbor (MESAVOD), radi prikupljanja sredstava kojima bi se pripomogle pri-

preme športaša za nastup na olimpijskim igrama. Destruktivno djelovanje srpskih odbornika u JOO-u kulminiralo je 1927. godine, kada je za predsjednika izabran general Dušan Stefanović, a sjedište JOO-a premješteno je iz Zagreba u Beograd. Budući da je rad JOO-a ondje posve zamro, na inicijativu MESAVOD-a sjedište najvišeg olimpijskoga tijela vraćeno je 1932. u Zagreb, a za predsjednika je izabran Stevan Hadži. To kaotično stanje odrazilo se na pripreme i slanje športaša na OI u Amsterdam 1928. godine. Prijave natjecatelja Organizacijskom odboru OI u Amsterdamu nije obavio JOO, nego MESAVOD. Od hrvatskih športaša nastupili su nogometaši, atletičari, hrvači i biciklisti. Ni ovoga puta nije postignut ni jedan bolji rezultat. Sve do XI. olimpijskih igara 1936. godine, odabir i pripreme športaša bili su izuzetno loši, a novac za put namican je u posljednji trenutak. Zahvaljujući MESAVOD-u na zimske i ljetne olimpijske igre 1936. godine otišla je brojna i u tadašnjim prilikama relativno spremna športska ekipa. U Berlinu je je nastupilo 95 športašica i športaša, 24 voda ekipa i delegata i samo jedan trener. Međutim, kao i na svim dotadašnjim olimpijskim igrama, hrvatski olimpijci nisu postigli ni jedan zapažen uspjeh.

Olimpiizam za II. svjetskog rata

Za vrijeme II. svjetskog rata Međunarodni olimpijski odbor nije djelovao. Radi informiranja članova MOO-a novi predsjednik Sigfried Edström počeo je izdavati posebne okružnice tzv. cirkularna pisma. Na njihov poticaj u Lausannei je od 16. lipnja do 3. srpnja 1944. proslavljena 50. godišnjica osnivanja MOO-a. Franjo Bučar se za II. svjetskog rata do-

pisivao s Henrijem Baillet-Latourom, a zatim s Edströmom. Redovito je primao *circularna pisma* u kojima su objavljeni i neki njegovi napisi o športskoj aktivnosti u tadašnjoj Hrvatskoj. U okružnici MOO-a od 15. kolovoza 1944. navodi se i Nezavisna Država Hrvatska kao poseban član MOO-a i Franjo Bučar kao njezin predstavnik.

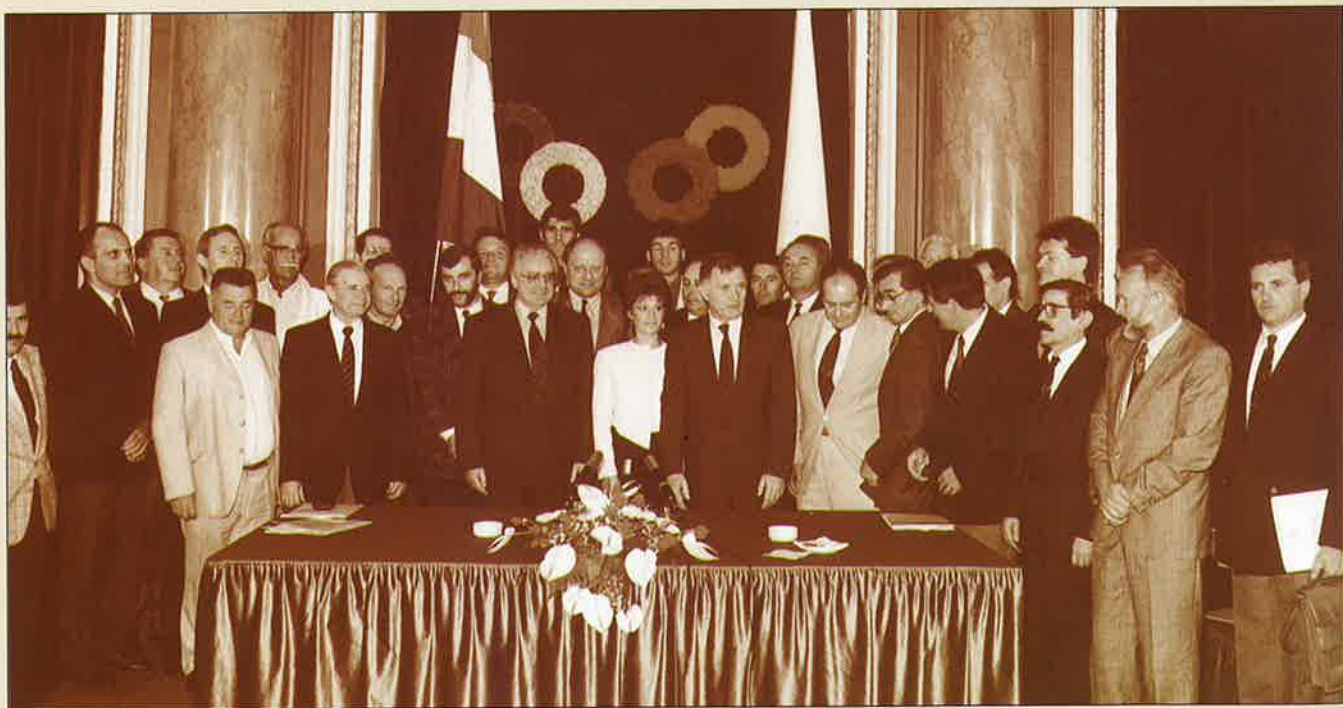
Olimpijski pokret u Hrvatskoj nakon 1945.

Nakon II. svjetskog rata Franjo Bučar se i dalje vodio u evidenciji članova MOO-a. Predsjednik MOO-a Sigfried Edström sugerirao je Bučaru da obnovi olimpijski odbor u socijalističkoj Jugoslaviji. Bučar se pismom obratio načelniku Fiskulturnog odbora Hrvatske Zlatku Pintaru, ali je, ne dočekavši odgovor, umro 25. prosinca 1946. godine. U Jugoslaviji se u to vrijeme po republikama formiraju nove centralne rukovodeće športske organizacije (FOJ, FISAJ i dr.), ali nije bilo olimpijskog odbora. Bivši tajnik JOO-a u prijeratnom razdoblju Miroslav Dobrin obratio se pismom, 4. travnja 1947. godine, MOO-u i ponudio svoje usluge po pitanju daljnjeg rada na olimpizmu u Jugoslaviji. Već 21. travnja 1947. odgovorio mu je tajnik MOO-a Otto Mayer i složio se s prijedlogom. U međuvremenu je MOO održao redovno 41. zasjedanje u Stockholmu od 19. do 21. lipnja 1947. godine. U zapisniku je zabilježeno *da je za Jugoslaviju i Poljsku nominacija novog člana preuranjena*. Pod ideološkim utjecajem Sovjetskog Saveza čiju je politiku slijedilo tadašnje jugoslavensko vodstvo, olimpizam je otcjenjen kao negativni pokret nazadnog kapitalističkog društva. Nakon Rezolucije Informbiroa 1948. godine naglo se ublažuje negativan odnos spram MOO-a, obnavlja se rad Jugoslavenskoga olimpijskoga komiteta (5. kolovoza 1947.), a natjecatelji se šalju na XIV. olimpijske igre u London. Hrvatski športaši u dresu jugoslavenske reprezentacije nastupili su u biciklizmu, gimnastici, nogometu, plivanju, vaterpolu i veslanju. S obzirom na to da se na te igre otišlo praktično bez ikakvih priprema i da je selekcija športaša bila loša, postignuti su dobri rezultati.

Brojni hrvatski olimpijci nastupili su pod zastavom Jugoslavije na svim ljetnim olimpijskim igrama sve do Igara u Seoulu 1988. godine. Športski djelatnik Boris Bakrač bio je od 1960. do 1987. godine član MOO-a. Više od 140 športaša osvojilo je olimpijske medalje u individualnim i ekipnim športskim granama. Hrvatski olimpijci (osvajajući zlatnih medalja) u individualnim športovima su Matija Ljubek, Đurđica Bjedov, Vlado Lisjak, Antun Josipović i Mate Parlov.

Olimpizam u Republici Hrvatskoj

Raspadom Jugoslavije i utemeljenjem Republike Hrvatske 1991. godine, hrvatski su športaši, nakon gotovo stoljetnoga nastojanja, dobili priliku da obnove rad Hrvatskoga športskoga saveza, što je i učinjeno 28. prosinca 1990. Izvršni odbor Hrvatskoga športskoga saveza donio je 5. lipnja 1991. odluku o imenovanju članova Radne grupe za pripremu osnivanja Hrvatskog olimpijskog odbora. U Radnu grupu su imenovani: Ivan Kern kao predsjednik i članovi Vladimir Findak, Boris Volččenšek, Slavko Pogorelec i Marijan Malović. Radna grupa je bila zadužena za poduzimanje svih radnji u svezi s osnivanjem Hrvatskoga olimpijskog odbora. Kada su obavljene sve pripreme, 10. rujna 1991. održana je osnivačka sjednica HOO-a u Smaragdnoj dvorani Hotela Esplanade. Za prvoga predsjednika izabran je Antun Vrdoljak. Hrvatski su športaši prvi put nastupili pod svojom nacionalnom zastavom na XVI. zimskim olimpijskim igrama u Albertvilleu 1992. Nekoliko mjeseci kasnije, na XXV. olimpijskim igrama u Barceloni, hrvatska košarkaška reprezentacija osvojila je srebrnu medalju, a Goran Ivanišević je pojedinačno i u paru s Goranom Prpićem osvojio dvije brončane medalje u tenisu. Na sjednici MOO-a u Budimpešti 1995. godine Antun Vrdoljak primljen je u članstvo te organizacije pa je, uz Franju Bučara i Borisa Bakrača, treći član MOO-a iz Hrvatske.

Osnivanje Hrvatskog olimpijskog odbora 10. rujna 1991. u Zagrebu